

עירובין לה. (המשנה) עד לו: (המשנה)

ביאור מושגים - בעמוד הבא

משנה

נקבר תחת הגל/התגלגל מחוץ לתחום/ נשרף/ נטמא (רלוונטי רק לגבי תרומה)

מבעוד יום: העירוב פסול.

אחרי חשיכה: העירוב כשר.

ספק:

ר"מ ור' יהודה: יש להחמיר ולכן דינו כחמר-גמל (ההליכה מותרת רק למקום שנמצא גם בתחום השבת של העירוב וגם בתחום השבת של ביתו). ר"ש ור' יוסי: העירוב כשר.

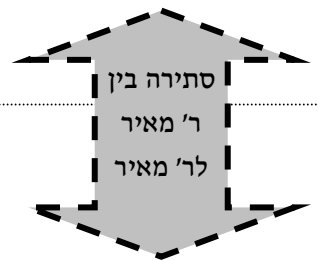
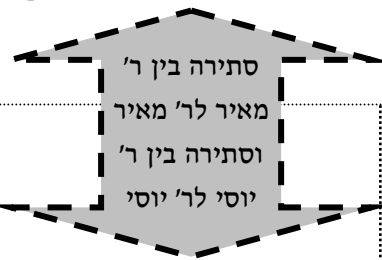
התגלגל מחוץ לתחום:

רבא: אם המרחק קטן מ4 אמות אין בעיה. 4 אמות מהעירוב נחשב יחידה אחת, לכן העירוב כאילו מונח בתוך 2000 אמה.

נקבר תחת הגל:

אפשרות א': אין להרים את הגל מחשש למוקצה - ואז המשנה היא רק כחכמים האוסרים שבות בין השמשות.

אפשרות ב': אין להרים את הגל משום בונה (יש צורך במעדר כדי להרימו) - המשנה היא אפילו כרבי.

יישוב הסתירה בדעת ר"מ: בעירובין זהו איסור מהתורה ולכן מחמירים, במקוואות זהו איסור מדרבנן ולכן מקילים.

קושיה: הרי ר"מ היקל במדידת תחומין? תשובה: הקולא נאמרה רק לשיטת רבותיו. ר' מאיר עצמו סבר שתחומין דאורייתא ולכן הוא עצמו החמיר במדידות ובספקות.

המשנה במקוואות

ספק טבל בטומאה מהתורה: לפי כולם: טמא. בטומאה מדרבנן: ר' יוסי: טמא. ר' מאיר: טהור.

המשנה בטהרות

נגע באדם - ולמחרת התברר שהוא מת: ר' מאיר: טהור. חכמים: טמא - (אנו מניחים שהאדם היה בר מין כבר בלילה).

יישוב הסתירה בדעת ר' יוסי: אפשרות א': בעירובין זהו איסור דרבנן שחכמים 'המציאו' ולכן מקילים, במקוואות זהו איסור דרבנן שעיקרו 'מהתורה' ולכן מחמירים. אפשרות ב': בעירובין ר' יוסי אמר את שיטת רבותיו שהקלו. במקוואות ר' יוסי אמר את שיטת עצמו שהחמיר. אפשרות ג': בעירובין יש חזקת כשרות ראשונית ולכן מקילים. במקוואות אין חזקת כשרות ראשונית ולכן מחמירים.

בהמשך מובאת ברייתא שמחזקת את ההצעה הזו. לפיה אם אין חזקת כשרות ראשונית - העירוב אכן פסול.

יישוב הסתירה בדעת ר"מ: רבה ורב יוסף: בטהרות יש רק חזקת כשרות ולכן ניתן לטהר, בעירובין מדובר כשיש 2 כיתי עדים המכחישים זה את זה המוחקים את החזקה (עיי' ביאור מושגים). רבא: בטהרות יש שתי חזקות - ולכן מטהרים, בעירובין יש רק חזקה אחת - ולכן מטמאים.

ביאור מושגים

שתי כיתות עדים המכחישות זו את זו - ישנה מחלוקת מאוד בסיסית כיצד אנו מתייחסים למצב כזה. האם אנו טוענים ש'תרי ותרי כמאן דליתא' - ואז אנו מתעלמים מהעדים כאילו אינם, או שאנו טוענים ש'תרי ותרי כמאן דאיתא' - ואז העדים קיימים.

אם אנו מתעלמים מהעדים ניתן להתחשב בחזקה. אם אנו מתייחסים לעדים עלינו להתעלם החזקה זאת כיוון ששני עדים הוא נשק יום הדין שמבטל כל עקרון ראייתי אחר (מלבד כמובן אם 'בא הרוג ברגליו').

רבה ורב יוסף טוענים שהסיבה שר"מ מחמיר במקרה של תרומה שספק נטמאה בין השמשות הוא כיוון שיש לנו שתי כיתות עדים המכחישות ובמצב כזה לא ניתן להתחשב בחזקת הכשרות (ר"י שחלק סבר ש'תרי ותרי כמאן דליתא' ולכן ניתן להתחשב בחזקה).

מקבץ הלכות

1. שני לחמים שרק אחד מהם כשר והוא אינו יודע איזה מהם: רב הונא: העירוב פסול.

2. הניח כיכר לעירוב אבל קבע שתוקדש בשבת: רב נחמן: העירוב כשר.

הניח כיכר הקדש לעירוב אבל קבע שבשבת תצא לחולין: רב נחמן: העירוב פסול.

3. מתי נקנה העירוב:

רבא: תחילת בין השמשות - 'סוף היום' (סוף יום שישי).

רב פפא: סוף בין השמשות - 'תחילת היום' (תחילת יום שבת).

צריך שבפועל העירוב יהיה ראוי לאכילה ולא ניתן להסתפק בכשרות תיאורטית.

הנחה א': העירוב נקנה מתישהו בבין השמשות.
הנחה ב': בין השמשות הוא זמן ספק.
הנחה ג': בזמן ספק לא משתנה מעמד החפץ.

מסקנה: כדי לברר את מעמד החפץ לעניין עירוב יש לבדוק את מעמדו לפני כניסת שבת.

רב פפא מודה שעל אף שהעירוב נקנה בסוף בין השמשות העירוב צריך להיות ראוי לאכילה בתחילת בין השמשות.